

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra de științe socioumane și asistență socială

Curriculum/Plan de curs
la disciplina universitară
Construcție europeană
(învățământ cu frecvență la zi și frecvență redusă)

Autor: Lidia PĂDUREAC dr., conf.univ.
Recenzenți: Gheorghe NEAGU dr., conf.univ.
Ghenadie CABAC dr., lect.univ.

Discutat în ședința Catedrei
științe socioumane și asistență socială
din 04.09 2023
Proces verbal nr. 1

Cabac

Aprobat la ședința
Consiliului Facultății Drept și Științe Sociale
din 15.09.23
Proces verbal nr. 1

Cuprins	Pagini
I. Preliminarii (Conceptul disciplinei)	
II. Administrarea disciplinei	
III. Integrarea disciplinei Construcție europeană în programul de studii	
IV. Competențe dezvoltate în cadrul cursului	
V. Finalitățile cursului	
VI. Competențe prealabile	
VII. Calendarul de desfășurare a cursului a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la prelegeri b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar	
VIII. Activități de lucru individual	
IX. Evaluare Chestionar	
X. Bibliografie selectivă	

Informații de identificare a disciplinei

Facultatea: Drept și Științe Sociale

Catedra: Științe Socioumane și Asistență Socială

Denumire: Construcție europeană

Nr. de credite: 4

Statutul: disciplină de orientare socio-umană

Domniul General de Studiu:

Tehnologii de fabricare și prelucrare

Specialitatea:

Tehnologia Producției Alimentare (07212)

Informații referitoare la titularul cursului – Pădureac Lidia dr., conf.univ.

Publicații: 1 monografie, 3 colecții de documente (editor), 3 suporturi de curs, circa 50 de studii și articole.

I. Preliminarii (Conceptul disciplinei)

Geneza și evoluția Uniunii Europene a fost generată de multipli factori de ordin istoric, politic, social și cultural. Civilizațiile antice greacă și romană au oferit popoarelor de pe continent elemente comune, care au fost consolidate în evul mediu prin politica promovată de Carol cel Mare, supranumit și părintele civilizației europene. Trecute peste o perioadă de războaie frecvente popoarele europene și-au conturat în secolul națiunilor hotare a statelor unificate. Cele două războaie mondiale s-au finisat cu scindarea Europei pe criterii ideologice, politice și economice. Europa de Est intrată în sfera de dominație sovietică a fost ruptă pe o perioadă îndelungată de tradițiile democratice și valorile autentice creștine. Europa de Vest a

decis să coopereze economic și în 1951 în urma reconcilierii franco-germane a creat Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului. În rezultatul succesului obținut cele șase state fondatoare: Franța, Republica Federativă Germană, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg au extins cooperarea în toate domeniile economice creând Comunitatea Economică Europeană și Euratom. Reușitele acestei cooperări au atras și alte state, astfel a demarat procesul de extindere a Comunităților Europene. Destrămarea Uniunii Sovietice și lichidarea lumii bipolare a creat premise pentru reîntregirea continentului. Formarea unei noi entități politico-economice pe arena internațională – Uniunea Europeană din 26 de state, cu o populație de circa 500 ml de oameni – se află în relație de interdependență cu procesul de constituire a identității europene. Consolidarea construcției europene continuă să mențină Uniunea în sfera valorilor general-umane și ale democrației. Factorii externi în contextul metamorfozelor interne provocate de extinderea estică au determinat UE să lanseze Politica Europeană de Vecinătate în vederea stabilirii unor relații de parteneriat și colaborare cu statele de la hotarul extern, fără a oferi acestora garanția că vor obține statutul de țară-membră UE. Republica Moldova este parte a Politicii Europene de Vecinătate și a Parteneriatului Estic, având șanse mari prin politica de europeanizare să preia și să implementeze politici europene la nivel național.

II. Administrarea disciplinei

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			prelegeri	seminare	laboratoare	Lucrul individual		
U.04.A.33	4	30	15	15		30	Test (scris)	română

III. Integrarea disciplinei *Construcție europeană* în programul de studii

Construcție europeană, fiind un curs universitar de orientare socioumană, oferă viitorilor specialiști:

- concepte teoretice vizând procesul de constituire și evoluție a construcției europene;
- sinteze privind impactul trecutului istoric asupra uniformizării spirituale, culturale, politice a continentului european;
- posibilitatea identificării și analizei factorilor care au influențat în timp geneza și evoluția construcției europene;
- raționamente privind procesul de integrare europeană a Republicii Moldova;
- posibilitatea aprecierii argumentate a evenimentelor, proceselor, fenomenelor ce au loc în prezent pe continentul european.

Construcția Europeană în calitate de disciplină universitară ar putea contribui efectiv la o mai bună cunoaștere de către tineretul studios a realităților Uniunii Europene contemporane, a rigorilor, standardelor și normelor ce prezidează această comunitate, a avantajelor, dar și riscurilor unei eventuale integrări a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Astfel, dacă avantajele apartenenței Republicii Moldova la spațiul comunitar european țin de domeniul certitudinii (accesul la programele comunitare și la fondurile corespunzătoare acestora, cu efecte directe asupra modernizării economiei și a dezvoltării infrastructurii informaționale, dezvoltarea cooperării cu mari firme occidentale, posibilități de creștere a investițiilor de capital și a volumului de credite acordate etc.), atunci riscurile acestei integrări – cu efecte sociale, economice, culturale și de altă natură sunt mai greu de cuantificat. Prezenta disciplină va urmări, să contribuie la promovarea și conștientizarea valorilor europene în vederea consolidării societății civile și a statului de drept în Republica Moldova. Cunoscând și apreciind argumentat trecutul construcției europene tinerii vor percepe apartenența Republicii Moldova la spațiul cultural și valoric european.

IV. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Scopul disciplinei este de a forma viitorilor specialiști:

- o concepție științifică despre cauzele și etapele constituirii și evoluției construcției europene;
- abilități de implementare a cunoștințelor teoretice în elaborarea sintezelor, relațiilor de cauzalitate și interdependență referitoare la construcția europeană și procesul de europenizare a Republicii Moldova.

În cadrul cursului pot fi dezvoltate:

Competențe cognitive:

cunoașterea principalelor idei și curente de gândire integraționiste din lumea contemporană; cunoașterea cauzelor și factorilor care au contribuit pe parcursul timpului la procesele integraționiste despre continentul european; argumentarea contextului geopolitic al evoluției integrării vest – europene și cauzele acesteia; expunerea de ansamblu asupra fenomenului și aspectelor fundamentale ale construcției europene;

Competențe de analiză și predicție: formarea deprinderilor de analiză științifică a proceselor integraționiste europene; analiza cauzalității și a transformărilor sociale, politice și culturale în Europa; dezvoltarea capacităților de investigație și deprindere de muncă intelectuală implicate de studiul proceselor de integrare și extindere UE; dezvoltarea capacităților de comparație și stabilire a relațiilor dintre extindere, integrare, europenizare și politică de vecinătate; argumentarea transformărilor produse în UE; înțelegerea ideilor centrale ale Construcției europene în vederea formării atitudinii corecte față de trecutul continentului european; manifestarea devotamentului față de principiile statului de drept, a principiilor și mecanismelor democratice; să poată argumenta apartenența Republicii Moldova la spațiul civilizației europene și necesitatea reintegrării acesteia în Comunitatea Europeană; explicarea decalajului ce separă Republica Moldova de Comunitatea Europeană și caracterul reformelor necesare în vederea aderării la Uniunea Europeană; deprinderea dialogului în spirit european, bazat pe libertatea gândirii și dreptul la propria opinie, precum și pe respectul opiniilor adverse.

Competențe aplicative: capacitatea de elaborare a sintezelor conceptuale ce reflectă geneza și evoluția Construcției europene, principiile de luare a deciziilor și de funcționare a instituțiilor UE; capacitatea de structurare a materialului informativ în vederea elaborării schemelor tematice; capacitatea de realizare a unor sinteze factologice, pornind de la diferite surse informaționale; capacitatea de a integra cunoștințele construcției europene în scopul argumentării proceselor prezente în UE.

Competențe profesionale:

CP6 Activarea în contextul de ordin tehnico-economic, de timp, de mediu, social, etic, de sănătate în situații deosebite și utilizarea soluțiilor cunoscute în situații noi.

Competențe transversale:

CT 1. Aplicarea regulilor de muncă riguroasă și eficientă, manifestarea unei atitudini responsabile față de domeniul științific și didactic pentru valorificarea optimă a propriului potențial în situații specifice, cu respectarea principiilor și normelor de etică profesională.

CT 2. Desfășurarea eficientă și eficace a activităților organizate în echipă;

CT 3. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnologiilor de învățare pentru propria învățare.

V. Finalitățile cursului

La finalizarea studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- să identifice factorii și cauzele care au influențat procesele integraționiste pe continentul european;
- să compare situația politică, socială, culturală a statelor europene în diferite perioade istorice;
- să argumenteze rolul principiilor de funcționare a instituțiilor UE;
- să explice cauzele constituirii UE;
- să argumenteze rolul sistemului axiologic în consolidarea structurilor UE;
- să explice cauzele și consecințele creării euroregiunilor în Republica Moldova;
- să caracterizeze politica Republicii Moldova față de Uniunea Europeană;
- să elaboreze scheme tematice de sinteză a materialului informațional;
- să formuleze discursuri argumentate privind construcția europeană.

VI. Competențe prealabile/precondițiile

- istoria universală – noțiuni și subiecte: epocă, stat; civilizație greacă; civilizație romană; religie creștină; formele de organizare politică, regimuri politice, structuri sociale, lume bipolară, război rece, democrație.
- istoria românilor – noțiuni și subiecte: stat modern român; independența Republicii Moldova.

VII. Calendarul de desfășurare a cursului

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la prelegeri

nr. /o	Tema prelegerii	Obiective operaționale	nr. de ore	
			Zi	f/r
1.	Geneza conceptului european <ul style="list-style-type: none"> • Impactul civilizației grecești asupra popoarelor europene. • Uniformizarea Europei sub influența civilizației romane. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să caracterizeze democrația ateniană; b) să argumenteze impactul civilizației grecești asupra popoarelor europene; c) să identifice influența civilizației romane asupra uniformizării continentului european (sub aspect politic, religios și juridic); d) să explice importanța civilizațiilor antice în geneza conceptului european 	4	2
2.	Evoluția conceptului european în evul mediu <ul style="list-style-type: none"> • Impactul creștinismului asupra conceptului european. • Evoluția ideii europene în secolele XVI-XVII. • Încercări de unificare forțată a continentului european până în sec. XVII. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să stabilească cauzele și consecințele oficializării religiei creștine în Europa; b) să argumenteze importanța Renașterii în evoluția conceptului european; c) să analizeze impactul imperiilor timpului asupra conceptului european; d) să identifice hotarele pe continent prin pacea din Westfalia. e) să analizeze conceptele de unificare europeană din evul mediu. 	2	
3.	Europa revoluțiilor moderne <ul style="list-style-type: none"> • Geneza democrației moderne în Europa. • Conceptul european în sec. XVII-XIX (Francisco Suaress, Emeric Cruce; ducele Sully, W. Penn, Ch. 	<i>Studentul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none"> a) să caracterizeze principiile democrației moderne; b) să identifice consecințele revoluțiilor moderne pentru țările europene; c) să explice principalele concepte privind 	2	1

	<p>Erene, I. Kant, V. Hugo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naționalismul și formarea statelor naționale unitare în secolul XIX 	<p>ideea europeană;</p> <p>d) să identifice specificul proceselor de unificare politico-teritorială în Europa;</p>		
4.	<p>Europa în prima jumătate a secolului XX</p> <ul style="list-style-type: none"> • Consecințele primului război mondial pentru statele europene • Crearea mișcării paneuropene • Impactul consolidării regimurilor totalitare asupra Europei <p>EVALUARE PERIODICĂ</p>	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să expună consecințele acordurilor de pace după primul război mondial;</p> <p>b) să identifice divergențele dintre Marile Puteri privind organizarea lumii după război;</p> <p>c) să explice influența transformărilor din Imperiul Rus asupra Europei;</p> <p>d) să caracterizeze mișcarea paneuropeană;</p> <p>e) explice impactul fascismului și comunismului asupra popoarelor europene</p>	1	1
5.	<p>Premisele unificării europene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Starea Europei la finele celui de-al doilea război mondial. Scindarea Europei. • Geneza fenomenului comunitar: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (18 aprilie 1951). • Eșecul Comunității Europene de Apărare și relansarea procesului construcției europene. • Tratatul de la Roma din 1957 și crearea Comunității Economice Europene („Pieței Comune”). 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să desemneze tabloul de ansamblu al situației continentului european la finele celui de-al doilea război mondial;</p> <p>b) să explice cauzele obiective și subiective care au condus la divizarea Europei în două sfere de influență politico-militară și culturală;</p> <p>c) să argumenteze necesitatea reconcilierii franco-germane;</p> <p>d) să determine rolului „părinților fondatori” în demararea procesului de construcție europeană.</p> <p>e) să caracterizeze principiile de funcționare a CECO, CEE, EURATOM;</p>	2	2
6.	<p>Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-prezent).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extinderea estică • Extinderea mediteraneană. • Adoptarea Actului Unic European din 1986. • Tratatul de la Maastricht din 1992 și constituirea Uniunii Europene. • Particularitățile celei de-a treia extinderi. 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să caracterizeze principalele etape ale extinderii Uniunii Europene de la 6 la 15 membri;</p> <p>b) să determine specificul fiecărei etape în cadrul procesului de extindere;</p> <p>c) să identifice specificul fiecărui val de extindere;</p> <p>d) să conceapă extinderea în contextul integrării europene;</p> <p>e) să explice necesitatea adoptării Tratatelor de funcționare UE</p>	2	1
7.	<p>Integrarea europeană a Republicii Moldova</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parteneriatul Estic <p>Efectele și consecințele PEV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Principiile cooperării transfrontaliere. • Euroregiunile: Dunărea de Jos, Prutul de Sus, Siret – Prut – Nistru, Nistru. 	<p><i>Studentul va fi capabil:</i></p> <p>a) să caracterizeze PEV și principiile cooperării europene transfrontaliere;</p> <p>b) să explice cauzele creării euroregiunilor;</p> <p>c) să argumenteze avantajele euroregiunilor pentru Republica Moldova;</p> <p>d) să caracterizeze acțiunile Republicii</p>	2	1

		Moldova față de statele vecine în contextul cooperării transfrontaliere.		
--	--	--	--	--

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar:

Nr. d/o	Tema seminarului	Nr. de ore	
		zi	f/r
1.	Impactul civilizațiilor grecești și romane asupra genezei conceptului european	2	2
2.	Încercări de unificare forțată a Europei: cauze, caracteristici, consecințe	2	1
3.	Geneza și evoluția democrației europene în epoca modernă	2	1
4.	Europa în prima jumătate a secolului XX	2	
5.	Constituirea și evoluția Comunităților Europene	2	1
6.	Extinderile Uniunii Europene: nordică, mediteraneană, eftană	2	1
7.	Relațiile Uniunii Europene cu țările Europei Centrale și de Est	1	1
8.	Experiența de cooperare transfrontalieră a Republicii Moldova. Euroregiunile	2	1

VIII. Activități de lucru individual

Studentul va rezolva două fișe de evaluare:

Fișa I. Tema: Geneza și evoluția istorică a conceptului european (15 ore)

- Identificați reperele antice și medievale ale construcției europene (în volum de 1 pagină). (2 puncte)
- Completați tabelul (2 puncte):

Civilizația	Impact asupra civilizației europene
GREACĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect cultural:
ROMANĂ	Aspect politic: Aspect legislativ: Aspect etnic: Aspect religios: Aspect cultural:

- Argumentați importanța Imperiului Carolingian în afirmarea tradiției europene (în volum de 1 pagină) (2 puncte).
- Formulați un eseu la tema: „Idea europeană expusă în concepte medievale și moderne: limite și progrese” (în volum de 2 pagini) (4 puncte).

Fișa II. Tema: Europa în secolul XX (15 ore)

- Identificați consecințele primului război mondial asupra țărilor europene (în volum de 1 pagină) (2 puncte).
- Identificați specificul fiecărei etape a extinderii europene completând tabelul (2 puncte)

Specificul procesului de extindere și integrare			
nordică	Sudică	eftană	„mascată”

- Explicați consecințele economice, geopolitice, culturale ale formării Comunităților Europene (în volum de 1 pagină) (2 puncte).
- Formulați un eseu la tema: „Specificul integrării europene a Republicii Moldova: oportunități și riscuri” (în volum de 2 pagini) (4 puncte).

IX. Evaluare

1. **Evaluarea curentă** se efectuează prin prezentarea, de către studenți, a unor comunicări, prin promovarea unor lucrări de control și aprecierea cunoștințelor studenților în cadrul seminarelor.
2. **Evaluarea periodică** se efectuează în cadrul orelor de prelegeri (după studierea a primelor 3 teme)
3. **Evaluarea semestrială** (examenul) se efectuează sub forma unei probe scrise: test.

Sunt admiși la evaluarea semestrială doar studenții care au realizat integral cerințele pentru unitatea de curs.

Nota semestrială se calculează ca medie aritmetică dintre:

- Media notelor obținute la evaluările curente (de la seminar);
- Nota de la evaluarea periodică;
- Nota pentru lucrul individual.

Nota semestrială constituie 60% din nota generală.

Nota de la examen constituie 40% din nota generală.

Chestionar

1. Explicați impactul civilizațiilor antice asupra unității europene.
2. Stabiliți relația de cauzalitate dintre transformările confesionale în Europa antică și medievală și specificul civilizației est și vest europene.
3. Identificați rolul Imperiului lui Carol cel Mare în procesul de uniformizare culturală a Europei.
4. Caracterizați principalele concepte privind ideea europeană până în secolul XIX: Danti Alighieri, F. Suaress, Emerik Cruce, ducele Sully, Ch. Erene, W. Penn, I. Kant, V. Hugo.
5. Explicați impactul revoluțiilor burgheze asupra conceptului european.
6. Stabiliți relația de cauzalitate dintre formarea statelor naționale unitare în Europa și transformările geopolitice în lume.
7. Identificați consecințele primului război mondial pentru statele Europene.
8. Caracterizați conceptul european în perioada interbelică.
9. Identificați consecințele războiului doi mondial pentru țările europene.
10. Formulați o definiție a noțiunilor de „război rece” și „Cortină de fier”. Determinați paternitatea acestor noțiuni și perioada istorică pe care au caracterizat-o.
11. Explicați esența Doctrinei Truman și condițiile istorice în care a fost lansată.
12. Care sunt meritele Secretarului de Stat al SUA, George S. Marshall (1880-1959), pentru care a fost distins cu Premiul Nobel pentru pace în 1953 ?
13. Expuneți esența modelului funcționalist și al celui federalist al construcției europene. Care este diferența dintre cele două modele ?
14. Explicați cauzele opoziției generalului Charles de Gaulle cu privire la supranaționalitate.
15. Efectuați o analiză comparativă a Tratatelor de la Roma din 1957 și a Tratatului de la Paris din 1951. Determinați prevederile comune și specificul lor.
16. Efectuați o analiză comparativă a extinderii spre Nord (1972) și a extinderii spre Sud (1981-1986) a Comunității Europene.
17. Identificați prevederile originale ale Actului Unic European din 1986 și ale Tratatului de la Maastricht din 1992.
18. Determinați specificul extinderii Europei celor 12 la Europa celor 15 (1995).
19. Identificați aspectele pozitive și problemele create de destrămarea blocului țărilor socialiste din Europa Centrală și de Est la începutul anilor '90 ai secolului XX.

20. Expuneți esența criteriilor de la Copenhaga din 1993 privind aderarea țărilor ex-socialiste la Uniunea Europeană.
21. Identificați cauzele și consecințele extinderii estice UE.
22. Expuneți esența și obiectivele Procesului de la Bologna. Descifrați semnificația noțiunii de „spațiu unic educațional european”.
23. Efectuați o succintă prezentare a prevederilor novatoare și a contradicțiilor / ambiguităților Constituției Europene.
24. În baza unor exemple concludente, identificați beneficiarii politicii regionale a actualei Uniuni Europene.
25. Expuneți particularitățile evoluției culturii europene în cadrul perioadei „Războiului Rece”.
26. Caracterizați euroregiunile din care face parte Republica Moldova.
27. Explicați problemele cu care se confruntă UE în prezent.
28. Formulați un eseu la tema „Integrarea europeană a Republicii Moldova: dileme și perspective”

X. Bibliografia

A. Bibliografie obligatorie

1. Enciu Nicolae, Construcție europeană, Chișinău, Civitas, 2008;
2. Guizot François. Istoria civilizației în Europa: de la căderea Imperiului roman până la Revoluția franceză. Introducere de Aurelian Crăiuțu.- București: Humanitas, 2000.- 272p.
3. Leicu Corina, Leicu Ioan. Instituțiile comunitare.- București: Lumina Lex, 1996.- 126p.
4. Neagu C., Istoria Construcției europene, 2006.-116 p.;
5. Nistor I., Istoria ideii de Europa, Iași, 2015.- 43 p.
6. Desmond Dinan, Origins and Evolution of the European Union, Oxford University Press, 2014, 422 pp.
7. Kathleen R. McNamara, Sophie Meunier, Making History European Integration and Institutional Change at Fifty, Oxford University Press, 2017, 361 pp.
8. Mathieu Segers, Steven Van Hecke, The Cambridge History of the European Union, Cambridge University Press, 2023, 697 pp.

B. Bibliografie selectivă

9. Berstein Serge, Milza Pierre. Istoria secolului XX. Vol.2: Lumea între război și pace (1945 – 1973). – 482p.; Vol.3: În căutarea unei noi lumi (1973 până în zilele noastre). – 256p. – București: Editura BIC ALL, 1998.
10. Bîrzea Cezar. Politicile și instituțiile Uniunii Europene.- București: Editura Corint, 2001.
11. Bodinier Jean-Louis, Breteau Jean. Fundamentele culturale ale lumii occidentale. Traducere de Bogdan Geangălău.- Iași: Institutul European, 2000.- 79p.
12. Brădescu Faust. Europa unită: trei conferințe. Ediție și note: Radu-Dan Vlad.- București: Majadahonda, 2013.- 95p.
13. Charles Riccq, Manual de cooperare transfrontalieră pentru uzul colectivităților locale și regionale în Europa, ediția a 3-a, București, 2000
14. Cibotaru Viorel. Republica Moldova și comunitatea internațională (curs universitar).- Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2001.- 123p.
15. Cooperare transfrontalieră, http://transeco.ecosv.ro/cooperare_trans_ro.htm
16. Duverger M. Europa de la Atlantic la Delta Dunării.- București: Omegapres, 1991.
17. Ecobescu Nicolae. Manualul Consiliului Europei.- București: Biroul de Informare al Consiliului Europei la București, 2013.- 551p.
18. Eliade Mircea, Culianu Ioan P. Dicționar al religiilor. Ed. a 2-a.- București: Editura Humanitas, 1996.- 282p.

19. Europa Centrală: Nevroze. Dileme. Utopii / Antologie coordonată de Adrian Babeți și Cornel Ungureanu.- Iași: Polirom, 1997.- 343p.
20. Europa frontierelor, http://www.observatorcultural.ro/Inventind-Europa-identitati-si-frontiere-%28I%29*articleID_15281-articles_details.html
21. Fontaine Pascal. Construcția europeană de la 1945 până în zilele noastre.- Iași: Institutul European, 1998.
22. Fuerea Augustin. Instituțiile Uniunii Europene.- București: Universul Juridic, 2002.- 318p.
23. Hobsbawm Eric J. Națiuni și naționalism din 1780 până în prezent: Program, mit, realitate. Traducere: Diana Stanciu.- Chișinău: Editura ARC, 1997.- 205p.
24. http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_3/index_ro.htm
25. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_ro
26. Husar Al. Ideea europeană, sau Noi și Europa: (istorie, cultură, civilizație).- Iași: Institutul European; Chișinău: Hyperion, 1993.- 390p.
27. Jinga Ion, Popescu Andrei. Integrarea europeană: dicționar de termeni comunitari.- București: Lumina Lex, 2000.- 208p.
28. Keyserling Hermann. Analiza spectrală a Europei.- Iași: Institutul European, 1993.- 335p.
29. O Europă Extinsă: Vecinătatea – un nou cadru pentru relațiile cu statele vecine din Est și Sud.- Delegația Comisiei Europene pentru Ucraina, Moldova și Belarus, 2004.- 36p.
30. Ortega y Gasset José. Europa și ideea de națiune.- București: Editura Humanitas, 2002.
31. Pădureac L., Conștiința europeană – metamorfoze axiologice și perspective educaționale. Studiul de caz: Republica Moldova, în Competitivitatea capitalului uman pe piața muncii în condițiile dezvoltării regionale și a integrării europene, Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale, Bălți, Presa universitară bălțeană, 2014,
32. Pădureac L., Identitatea europeană în contextul proceselor educaționale integraționiste. În: *Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior*, conferință științifico-practică internațională, Cahul, 2014, vol.II, p. 42-47
33. Popescu Andrei, Jinga Ion. Organizații europene și euroatlantice.- București: Lumina Lex, 2012.- 195p. Istoria modernă a Europei și Americii, vol. I, Chișinău, Ed. Lumina, 1995